

ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาพุทธและสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

The relationship between Buddhism and Thai society in the present era.

พระมหาจุฬิชัย สุจินจโน¹

Phamahawuttichai Sujinjano

บทคัดย่อ

ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาพุทธและสังคมไทยในยุคปัจจุบันมีบทบาทที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการพัฒนาในหลายๆด้านของสังคมไทย ศาสนาพุทธเป็นรากฐานทางจิตใจและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลลึกซึ้งในชีวิตประจำวันของคนไทยโดยเฉพาะในด้านการกำหนดค่านิยม จริยธรรม และการดำเนินชีวิตตามหลักการของพุทธศาสนา ในขณะที่สังคมไทยในยุคปัจจุบันเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากการพัฒนาเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเชื่อของคนในสังคม ศาสนาพุทธในยุคปัจจุบันยังคงเป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมทางสังคม ซึ่งทั้งหมดนี้ยังคงมีความสำคัญในชีวิตของคนไทย แม้ว่าจะมีแนวโน้มที่คนรุ่นใหม่บางส่วนหันไปสนใจเทคโนโลยีและความบันเทิงสมัยใหม่มากขึ้น แต่ก็ยังพบว่าในหลายพื้นที่ศาสนาพุทธยังคงมีบทบาทในด้านการเสริมสร้างความสงบสุข การให้ความหวัง และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน ในขณะที่เดียวกันศาสนาพุทธยังช่วยให้ผู้คนหันมามองเห็นความสำคัญของการพัฒนาจิตใจ การเรียนรู้ที่จะปล่อยวางความทุกข์ และการมองเห็นความจริงที่แท้จริงของชีวิตซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมไทยในยุคปัจจุบันต้องการเนื่องจากการเผชิญกับปัญหาทางสังคม อย่างไรก็ตามการพัฒนาของสังคมในยุคดิจิทัลยังทำให้เกิดความท้าทายใหม่ๆต่อศาสนาพุทธในแง่ของการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี และการสื่อสารในโลกออนไลน์ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปโดยการนำสื่อออนไลน์มาสื่อสารหลักธรรมและเผยแพร่คำสอนให้เข้าถึงผู้คนในวงกว้างมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาพุทธและสังคมไทยในยุคปัจจุบันยังคงมีความสำคัญในหลายๆด้านทั้งในแง่ของการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม การเสริมสร้างความสงบสุขทางจิตใจ และการช่วยพัฒนาสังคมในทิศทางที่ดีขึ้น แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมที่รวดเร็ว ศาสนาพุทธก็ยังคงเป็นกำลังสำคัญในการเชื่อมโยงคนในสังคมไทยให้มีความรักสามัคคีและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ศาสนาพุทธ, สังคมไทย, ยุคปัจจุบัน

¹วัดเขาวงจันดาราม; Wat Khao Wong Jindaram, Thailand

Abstract

The relationship between Buddhism and Thai society in the present era plays a significant role in daily life and development in many aspects of Thai society. Buddhism serves as a spiritual and cultural foundation that profoundly influences the daily lives of Thai people, particularly in terms of shaping values, ethics, and living according to Buddhist principles. Meanwhile, modern Thai society faces rapid changes due to technological advancements and globalization, which have impacted lifestyles and beliefs within the community. In the present era, Buddhism remains a central part of social activities, continuing to play an important role in the lives of Thai people. Despite the growing interest of some younger generations in technology and modern entertainment, Buddhism still contributes to fostering peace, hope, and building relationships among community members in many areas. At the same time, Buddhism encourages people to recognize the importance of mental development, learning to let go of suffering, and seeing the true nature of life—values that modern Thai society needs, given the social challenges it faces. However, the development of society in the digital age presents new challenges for Buddhism in terms of adapting to technology and communication in the online world. This requires adjustments to suit the changing context, with the use of online media to communicate core teachings and spread the Dharma to a wider audience. The relationship between Buddhism and Thai society today remains significant in various aspects, such as promoting virtues and ethics, fostering mental peace, and contributing to societal development in a positive direction. Despite rapid technological and social changes, Buddhism remains a powerful force in connecting people in Thai society, fostering unity and peaceful coexistence.

Keywords: relationship, Buddhism, Thai society, present era

1.บทนำ

พุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันและวัฒนธรรมของคนไทยมาช้านานเป็นศาสนาหลักที่ฝังรากลึกในจิตใจและวิถีชีวิตของประชาชน ตั้งแต่การเข้าวัดทำบุญ ตักบาตร ไปจนถึงการใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาในการแก้ไขปัญหาชีวิตและการดำเนินชีวิตประจำวัน (พระอุดมธีรคุณ และบัณฑิตกา จารุมา, 2566) ศาสนาพุทธไม่เพียงแต่เป็นแนวทางจริยธรรมและศีลธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นเสาหลักที่เชื่อมโยงประชาชนกับความสงบสุขภายในใจและเชื่อมต่อสังคมโดยรวมในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาจิตใจผ่านการ

ปฏิบัติธรรมและการสะสมบุญกุศล (กาญจนาณัฐ ประธาตุ, 2559) ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในอดีตและปัจจุบัน การเข้าวัดและทำบุญถือเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญทางศาสนาและสังคม คำสอนของพระพุทธศาสนา เช่นความรู้จักพอใจในสิ่งที่มีการละทิ้งความโลภและความโกรธ การให้ความเคารพผู้สูงอายุ รวมถึงการดำเนินชีวิตตามแนวทางของพระพุทธองค์ยังคงมีอิทธิพลต่อการคิดและการปฏิบัติของคนไทยอย่างต่อเนื่อง (พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ อโนมปญโญ กองสินธุ์), พระมหาบาง เขมานนโท, พระครูสุธีศัมภีร์ญาณ และ ประยูร แสงใส, 2557) ศาสนาพุทธจึงไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล แต่ยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างความสงบสุขและสันติสุขในสังคมไทยด้วย

ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติศาสนาพุทธอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและความรู้ต่างๆ ได้ง่ายขึ้นผ่านอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ (วิเชียร ชาบุดรบุญทริก, พระวัฒน์ ญาณวโร และบรรพต แดไธสง, 2552) นอกจากนี้ยังมีการแสดงออกของความเชื่อทางศาสนาใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เช่น ศาสนาคริสต์หรือปรัชญาฝั่งตะวันตกซึ่งส่งผลให้เกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับบทบาทของศาสนาพุทธในชีวิตประจำวัน (สุชาติ บุษย์ชยานนท์, 2563) ในด้านเศรษฐกิจสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านจากการขยายตัวของเมืองใหญ่และภาคธุรกิจทำให้ประชาชนมีการใช้ชีวิตที่เร่งรีบและมักไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เช่น การไปวัด การทำบุญตักบาตร ที่เคยเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตประจำวัน (พระมหาयरรง สุธรรณ, 2560) นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงในภาคการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มต่างๆ ก็ทำให้บางครั้งศาสนาพุทธถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนแนวคิดและท่าทีทางการเมืองซึ่งอาจทำให้เกิดการตีความที่แตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของศาสนาในสังคม (เด่นพงษ์ แสงคำ, 2561)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการสำรวจบทบาทของศาสนาพุทธในสังคมไทยยุคใหม่และวิธีการที่ศาสนาพุทธปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน โดยจะมุ่งเน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่คำสอนและการปรับเปลี่ยนศาสนพิธีทางพุทธศาสนา เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย นอกจากนี้ยังมุ่งสำรวจผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย เช่น การเข้าถึงข้อมูลทางศาสนาผ่านช่องทางออนไลน์ และการใช้สื่อสังคมในการเผยแพร่คำสอนทางศาสนา ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติศาสนาพุทธในปัจจุบันมีความหลากหลายมากขึ้น โดยมีการผสมผสานกับความเชื่อและค่านิยมจากศาสนาอื่นๆ หรือแม้แต่การใช้หลักทางวิทยาศาสตร์ในการอธิบายแนวทางปฏิบัติในพระพุทธศาสนา การศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจการปรับตัวของศาสนาพุทธในยุคที่เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลกระทบสำคัญต่อวิธีการปฏิบัติศาสนา และสามารถช่วยทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับบทบาทของศาสนาพุทธในสังคมไทยในอนาคต ซึ่งอาจช่วยให้เกิดการพัฒนาการปฏิบัติทางศาสนาในลักษณะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในยุคปัจจุบันได้

2.บทบาทของศาสนาพุทธในสังคมไทย

ศาสนาพุทธมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของคนไทยมาช้านาน โดยเฉพาะในด้านการปฏิบัติศาสนกิจที่เชื่อมโยงกับความเชื่อทางศาสนา การบูชาพระ การทำบุญ และการสวดมนต์ถือเป็นกิจกรรมหลักที่คนไทยปฏิบัติกันเป็นประจำทุกวัน

2.1บทบาทศาสนาพุทธในชีวิตประจำวัน

การบูชาพระถือเป็นการแสดงความเคารพและสำนึกในพระคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของพระพุทธศาสนา การไปวัดทำบุญในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ หรือวันเข้าพรรษา เป็นการยืนยันถึงการยึดถือความเชื่อในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน (กาญจนาณัฐ ประธาตุ, 2559) การทำบุญและการสวดมนต์มีความสำคัญไม่น้อยในสังคมไทย เพราะถือเป็นวิธีหนึ่งในการสะสมบุญและเสริมสร้างความสงบสุขให้กับชีวิต โดยมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร การถวายสังฆทาน การฟังเทศน์ และการสวดมนต์เพื่อขอพรจากพระพุทธเจ้า หรือแม้แต่การทำทานแก่ผู้ยากไร้ การปฏิบัติทั้งหมดนี้ล้วนมีเป้าหมายเพื่อให้ชีวิตของแต่ละคนมีความสุขสงบ และพัฒนาจิตใจให้เข้าถึงธรรมะ (วิเชียร ชาบุดรบุญทริก, พระวัฒนา ญาณวโร และบรรพต แคไธสง, 2552)

2.2ความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนา

หนึ่งในความเชื่อหลักของพุทธศาสนาคือแนวทางในการดำเนินชีวิตโดยการสะสมบุญและการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งถือเป็นวิธีการสำคัญในการสร้างสันติสุขในชีวิตและในสังคม (พระเทพรัตนมุนี (พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ อโนมปญโญ กองสินธุ์), พระมหาดวง เขมานนโท, พระครูสุธีศัมภีร์ญาณ, และประยูร แสงใส, 2557) คนไทยมักจะเชื่อว่าการทำบุญและการบูชาพระเป็นวิธีการที่สามารถช่วยให้ชีวิตมีความเจริญรุ่งเรืองและได้ทำความดีตามหลักคำสอนทางศาสนา การสะสมบุญโดยการทำบุญเป็นสิ่งที่คนไทยให้ความสำคัญในทุกช่วงเวลาของชีวิตไม่ว่าจะเป็นการทำบุญเลี้ยงพระในวันเกิด หรือการทำบุญในวันสำคัญ เช่น วันวิสาขบูชา การถวายทานแก่พระสงฆ์หรือผู้ยากไร้ การทำบุญไม่เพียงแต่เป็นกิจกรรมทางศาสนา แต่ยังช่วยเสริมสร้างจิตใจที่มีเมตตาและช่วยเหลือผู้อื่น (พระมหาจรรยา สุรปญโญ, 2560) การปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับความเชื่อทางศาสนาพุทธ เช่น การละเว้นจากการทำบาป การเจริญสติ การรักษาศีล และการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีในสังคมก็เป็นสิ่งที่คนไทยพยายามฝึกฝนในชีวิตประจำวัน หลักการปฏิบัติต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้จิตใจสงบและพัฒนาคุณธรรมซึ่งเป็นหลักสำคัญที่พระพุทธเจ้าทรงแนะนำแก่สานุศิษย์ของท่าน (พระอุดมธีรคุณ และบัณฑิตกาจรรมา, 2566)

2.3ศาสนาพุทธในภาครัฐและสถาบันการศึกษา

ศาสนาพุทธในภาครัฐและสถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและศาสนาในประเทศไทย รัฐมีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติศาสนาพุทธในสังคม โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาในภาครัฐ เช่น การจัดงานบูชาพระ การสนับสนุนวัดและสถาบันทางศาสนา รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา (สุชาติ บุษย์ชญา นนท์, 2563) ในระดับการศึกษามีการสอนคำสอนทางพุทธศาสนาในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ซึ่งไม่เพียงแต่

เป็นการสอนให้เด็กและเยาวชนเข้าใจในหลักธรรมของศาสนา แต่ยังเป็นการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิต (วิเชียร ชาบุตรบุญตริก, พระวัฒนา ญาณวโร และบรรพต แคไธสง, 2552) ในบางโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยยังมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติธรรม เช่น การไปศึกษาธรรมะที่วัด การปฏิบัติสมาธิ หรือการเข้าร่วมโครงการอาสาสมัครทางศาสนา เพื่อเสริมสร้างจิตใจที่ดีและพัฒนาเป็นคนที่มีความดีในสังคม

โดยรวมแล้วศาสนาพุทธไม่เพียงแต่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาจิตใจของบุคคลในสังคมไทย แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบสุขในสังคม และมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการศึกษาและการสร้างคนดีในสังคม (พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ อโนมปญโญ กองสินธุ์), พระมหาบาง เขมานนโท, พระครูสุธีศัมภีร์ญาณ และ ประยูร แสงใส, 2557) ศาสนาพุทธมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมไทยในลักษณะที่ซับซ้อนและหลากหลาย โดยทำหน้าที่เป็นทั้งแหล่งอ้างอิงทางจริยธรรมและศูนย์รวมของวัฒนธรรม แต่ในขณะเดียวกันก็สะท้อนปัญหาและความท้าทายในสังคมไทยด้วย เช่น การใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือทางการเมืองหรือการค้า ซึ่งบางครั้งอาจลดทอนคุณค่าทางจิตวิญญาณลง นอกจากนี้บทบาทของวัดและพระสงฆ์ในฐานะที่พึ่งทางจิตใจกลับถูกตั้งคำถามในยุคที่คนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับวิทยาศาสตร์และเสรีภาพส่วนบุคคลมากขึ้น ปฏิสัมพันธ์ของศาสนาพุทธกับสังคมไทยจึงไม่ได้เป็นเพียงแค่การสนับสนุนซึ่งกันและกัน แต่ยังเป็นพื้นที่ของความขัดแย้งและการปรับตัว ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามในการรักษาความสมดุลระหว่างความเชื่อดั้งเดิมและความเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่

3. บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย

การเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณนั้นพระสงฆ์ในประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณให้แก่ชาวบ้านและชุมชนโดยการแนะนำหลักธรรมทางศาสนา พระสงฆ์ทำหน้าที่ถ่ายทอดคำสอนของพระพุทธเจ้าซึ่งมีเป้าหมายในการช่วยให้ผู้คนในสังคมสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีสติและปราศจากความทุกข์ (สุชาติ บุษย์ชยานนท์, 2563) การปฏิบัติธรรม การบรรยายธรรม การสวดมนต์ หรือแม้กระทั่งการให้คำปรึกษาด้านจิตวิญญาณในสถานการณ์ชีวิตที่ยากลำบากเป็นสิ่งที่พระสงฆ์ทำอย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยให้บุคคลพัฒนาและรักษาความสงบสุขในจิตใจ บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณไม่เพียงแต่จำกัดอยู่ในแค่การบรรยายธรรมในวัดหรือสถานที่สาธารณะ แต่ยังรวมถึงการเข้าถึงจิตใจของคนในชุมชน โดยการแนะนำหลักธรรมที่ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น หลักคำสอนเกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ การทำความดีและการปล่อยวางซึ่งสามารถช่วยให้บุคคลเรียนรู้วิธีการพัฒนาจิตใจและการอยู่อย่างมีสติในสังคม (วิเชียร ชาบุตรบุญตริก, พระวัฒนา ญาณวโร และบรรพต แคไธสง, 2552)

การมีบทบาทในสังคมและการเมือง พระสงฆ์ในประเทศไทยมักมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและการเมือง ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์ที่ยาวนานระหว่างศาสนาพุทธกับการเมืองในประเทศไทย พระสงฆ์ไม่เพียงแต่ปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนาในวัด แต่ยังมีบทบาทในการออกมาแสดงความคิดเห็นในประเด็นทางสังคมและการเมือง เช่น การออกมาวิพากษ์วิจารณ์ในยามเกิดภัยพิบัติ การให้คำแนะนำหรือการประณิชน้อมน้อมในกรณีความขัดแย้งภายในชุมชน รวมไปถึงการออกมาช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ ที่เกิดขึ้น (พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ อโนมปญโญ กองสินธุ์), พระมหาบาง เขมานนโท, พระครูสุธีศัมภีร์ญาณ

และ ประยูร แสงใส, 2557) การมีบทบาทในสังคมของพระสงฆ์นั้นสามารถมองได้จากการที่พระสงฆ์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมที่สำคัญ เช่น การรณรงค์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การส่งเสริมการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการเป็นตัวกลางในการสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มคนที่แตกต่างกันในสังคม (พระมหา ยรรยง สุรบุญ, 2560) นอกจากนี้พระสงฆ์ยังมีบทบาทในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ดีในการดำเนินชีวิตรวมถึงการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมในฐานะที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติในสังคม

พระสงฆ์ยังมีส่วนร่วมในทางการเมืองไทยในบางกรณี โดยมักออกมาพูดถึงสถานการณ์ทางสังคมและการเมืองผ่านมุมมองของศาสนา เช่น การเสนอแนะในเรื่องของการลดความขัดแย้ง การส่งเสริมความสามัคคีในสังคม หรือการย้ำถึงการทำความดีผ่านการกระทำที่สอดคล้องกับหลักพุทธศาสนา (พระอุดมธีรคุณ และ บัณฑิตา จารุมา, 2566) พระสงฆ์บางองค์ยังได้ออกมามีส่วนร่วมในเหตุการณ์ทางการเมืองอย่างเปิดเผยซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนถึงบทบาทที่พระสงฆ์มีในการพัฒนาและรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมไทย

การปฏิบัติธรรมและการอบรม การปฏิบัติธรรมและการอบรมทางจิตวิญญาณเป็นบทบาทที่สำคัญของพระสงฆ์ในสังคมไทยโดยพระสงฆ์มีหน้าที่ในการเป็นครูและผู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้คนในสังคม ในหลายๆกรณีพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นตัวกลางที่ช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การนั่งสมาธิ การเจริญวิปัสสนา หรือการใช้การสวดมนต์เพื่อฝึกฝนจิตใจ (วิเชียร ขาบุตรบุญทริก, พระวัฒนา ญาณวโร และบรรพต แคไธสง, 2552) การฝึกปฏิบัติธรรมเหล่านี้ช่วยให้ผู้คนได้ค้นพบความสงบภายในและเรียนรู้การปล่อยวางจากความทุกข์

บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาจิตใจของบุคคลในสังคมไทย โดยการให้การศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า รวมถึงการสอนวิธีการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พระสงฆ์มักทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในด้านจิตวิญญาณให้กับผู้ที่ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการเผชิญกับปัญหาหรือความเครียดในชีวิต (กาญจนาณัฐ ประธาตุ, 2559) นอกจากนี้พระสงฆ์ยังมักจัดการอบรมให้กับเยาวชนและผู้สนใจในการฝึกสมาธิและการปฏิบัติธรรมซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาจิตใจที่ช่วยให้ผู้คนสามารถมีสติและตั้งมั่นในความดี การมีบทบาทในการอบรมทางจิตวิญญาณนี้ไม่เพียงแต่เป็นการสอนหลักธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างสรรคบุคคลที่มีคุณธรรมและสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคมได้ (พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ อโนมปัญโญ กองสินธุ์), พระมหาบาง เขมานนโท, พระครูสุธีร์คัมภีร์ญาณ และ ประยูร แสงใส, 2557) การปฏิบัติธรรมและการอบรมที่พระสงฆ์จัดขึ้นมักถูกมองว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่เพียงแค่อำนวยประโยชน์ในระดับส่วนบุคคล แต่ยังช่วยเสริมสร้างสังคมที่มีคุณค่าทางจิตวิญญาณและความเป็นธรรม

4. การปรับตัวของศาสนาพุทธในโลกสมัยใหม่

ศาสนาพุทธในประเทศไทยและทั่วโลกได้ปรับตัวตามความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของผู้คนในปัจจุบัน พระพุทธศาสนาไม่เพียงแต่ยึดมั่นในหลักธรรมและคำสอนเดิม แต่ยังพยายามที่จะสร้างสรรค์วิธีใหม่ๆ ในการเผยแผ่และนำเสนอคำสอนให้เหมาะสมกับสังคมสมัยใหม่

4.1 การใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่ศาสนา

การใช้เทคโนโลยีในศาสนาพุทธเป็นการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลที่คนในสังคมส่วนใหญ่หันมาใช้เทคโนโลยีเพื่อการติดต่อสื่อสารและการเรียนรู้ ศาสนาพุทธในยุคปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีอย่างเช่น สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ช่องยูทูบ(YouTube) เว็บไซต์ และแอปพลิเคชันมาช่วยในการเผยแพร่คำสอนและธรรมะให้กับผู้ที่เข้าถึงสื่อเหล่านี้ได้สะดวก (พระมหาทองเก็บ ญาณพล และคณะ, 2567) ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์เช่นเฟสบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม(Instagram) และทวิตเตอร์(Twitter) กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ธรรมะไปยังผู้คนในทุกมุมโลก โดยสามารถแชร์คำสอนหรือกิจกรรมทางศาสนาที่เกิดขึ้นในวัดต่างๆ ได้ในรูปแบบของโพสต์ ภาพ หรือวิดีโอ นอกจากนี้ยังมีการใช้แอปพลิเคชันเฉพาะทางเช่น BuddhaNet หรือ Dhamma Talk ซึ่งเป็นแอปที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงคำสอนหรือฟังการบรรยายธรรมจากพระสงฆ์ได้ทุกที่ทุกเวลา (พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ อโนมปญโญ กองสินธุ์), พระมหาบาง เขมานนโท, พระครูสุธีศัมมภิระญาณ และ ประยูร แสงใส, 2557)การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ศาสนาพุทธสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้คนที่มีความจำกัดในการไปวัดเท่านั้น แต่ยังช่วยกระจายคำสอนของพระพุทธศาสนาให้แก่กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล (กาญจนาภรณ์ ประชาต, 2559) การเผยแพร่ธรรมะผ่านช่องทางออนไลน์เหล่านี้ช่วยให้การเรียนรู้หลักธรรมเป็นเรื่องที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกในทุกที่ทุกเวลา

4.2 การปรับเปลี่ยนในพิธีกรรมและกิจกรรมทางศาสนา

ในขณะที่ศาสนาพุทธยังคงรักษาคำสอนและพิธีกรรมทางศาสนาเดิมไว้ แต่การปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการปฏิบัติศาสนาให้เข้ากับยุคสมัยก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน หนึ่งในตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการปรับรูปแบบของกิจกรรมทางศาสนาให้เหมาะสมกับโลกดิจิทัลและการใช้ชีวิตที่เร่งรีบ เช่น การทำบุญผ่านช่องทางออนไลน์ซึ่งช่วยให้ผู้คนสามารถร่วมทำบุญได้แม้ไม่สามารถไปวัดได้ด้วยตัวเอง (พระมหาหยง สุรปญโญ, 2560)

การทำบุญผ่านการโอนเงินออนไลน์ไปยังวัดหรือการร่วมพิธีกรรมต่างๆ เช่นการสวดมนต์หรือการทำบุญออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มที่เชื่อมโยงกับวัดต่างๆ ทำให้ผู้คนสามารถปฏิบัติศาสนาได้แม้อยู่ที่บ้านหรือที่ทำงาน ซึ่งถือเป็นการปรับตัวที่สามารถตอบสนองความต้องการในยุคสมัยที่คนส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่กับเทคโนโลยี (สุชาติ บุษย์ชยานนท์, 2563) นอกจากนี้ยังมีการใช้สื่อดิจิทัลในการจัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น การจัดงานบูชาพระออนไลน์ หรือการจัดการบรรยายธรรมผ่านการถ่ายทอดสดทางช่องยูทูบ(YouTube) เพื่อให้ผู้คนได้มีโอกาสเข้าถึงกิจกรรมทางศาสนาในช่วงเวลาที่ไม่สามารถไปร่วมงานได้ การปรับเปลี่ยนกิจกรรมและพิธีกรรมทางศาสนาให้เข้ากับยุคดิจิทัลนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความสะดวกให้กับผู้คนเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ศาสนาพุทธสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้คนที่หลากหลายได้มากยิ่งขึ้นรวมถึงช่วยรักษาความต่อเนื่องของการปฏิบัติธรรมในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทมากขึ้นในชีวิตประจำวัน

4.3 การนำเสนอศาสนาพุทธในมุมมองสากล

การนำเสนอศาสนาพุทธในมุมมองสากลเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่ศาสนาพุทธปรับตัวเข้ากับโลกสมัยใหม่ และขยายความเข้าใจให้แก่ผู้คนทั่วโลก ศาสนาพุทธได้รับความนิยมในต่างประเทศ เนื่องจากหลักธรรมที่สอนให้มีสติ การปล่อยวาง และการทำจิตใจให้สงบสามารถนำไปใช้ได้ในทุกบริบทของชีวิต (พระอุดมธีรคุณ และ บัณฑิตา จารุมา, 2566) การนำเสนอศาสนาพุทธในระดับสากลนั้นไม่เพียงแต่การเผยแพร่คำสอนผ่านช่องทางต่างๆ เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ เช่น การจัดสัมมนา การประชุม และการให้คำปรึกษาทางจิตวิญญาณผ่านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้ศาสนาพุทธได้รับความนิยมในประเทศตะวันตก และกลุ่มประเทศอื่นๆ ที่มีความหลากหลายทางศาสนา การศึกษาและการเผยแพร่หลักธรรมจากพระสงฆ์ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาพุทธในระดับโลก (กาญจนาณัฐ ประธาตุ, 2559) การนำเสนอศาสนาพุทธในมุมมองสากลยังส่งเสริมการสร้างสังคมที่มีความสุขและสงบสุขโดยการสอนหลักธรรมให้กับผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างประชาคมโลก (พระมหาทองเก็บ ญาณพล และคณะ, 2567)

5. ปัญหาที่ท้าทายของศาสนาพุทธในยุคปัจจุบัน

ในยุคปัจจุบันศาสนาพุทธในประเทศไทยต้องเผชิญกับหลายปัจจัยที่ทำให้การปฏิบัติทางศาสนาและความเชื่อของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ความท้าทายเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติศาสนาในระดับปัจเจกบุคคล แต่ยังส่งผลกระทบต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยในภาพรวม ซึ่งรวมถึงการลดลงของความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ความท้าทายจากโลกาภิวัตน์ และการปรับตัวของพระสงฆ์ในยุคใหม่

การลดน้อยถอยลงของความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนา หนึ่งในความท้าทายที่สำคัญที่สุดที่ศาสนาพุทธในประเทศไทยต้องเผชิญคือการลดลงของความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาของกลุ่มคนรุ่นใหม่ ปัจจุบันจำนวนคนไทยที่เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา หรือการเข้าวัดในวันพระ ลดลงอย่างเห็นได้ชัด (กาญจนาณัฐ ประธาตุ, 2559) เหตุผลที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้คือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนรุ่นใหม่ ซึ่งส่งผลให้ความสนใจในการปฏิบัติศาสนาน้อยลง คนรุ่นใหม่มักใช้เวลาของตนไปกับกิจกรรมอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติศาสนา เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต การทำงาน หรือการเสพสื่อบันเทิง (พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ โอนมปญโญ กองสินธุ์), พระมหาบาง เขมานนโท, พระครูสุธีศัมปิตร์ญาณ และ ประยูร แสงใส, 2557) การลดลงของความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาในกลุ่มคนรุ่นใหม่นี้อาจเกิดจากหลายปัจจัย หนึ่งในนั้นคือการที่ศาสนาพุทธยังคงยึดมั่นอยู่กับรูปแบบการปฏิบัติที่อาจดูล้าหลังหรือไม่ตรงกับความต้องการของคนรุ่นใหม่ที่มีวิถีคิดและความเข้าใจที่แตกต่างไปจากเดิม (พระมหาทองเก็บ ญาณพล และคณะ, 2567) นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะการเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลที่เกิดจากโลกดิจิทัลที่ทำให้คนรุ่นใหม่มีทางเลือกในการค้นหาคำตอบจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น จึงทำให้การปฏิบัติทางศาสนาลดความสำคัญลง

ความท้าทายจากสังคมโลกาภิวัตน์และการเปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติ โลกาภิวัตน์เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อศาสนาพุทธในยุคปัจจุบัน การเปิดรับวัฒนธรรมและความเชื่อจากต่างประเทศได้เข้ามามี

บทบาทในชีวิตประจำวันของคนไทย โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีการเชื่อมโยงกับโลกภายนอกผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยี การที่คนไทยเริ่มเปิดรับแนวคิดและศาสนาจากต่างชาติ เช่น ศาสนาคริสต์ อิสลาม หรือแม้แต่การสนใจในวิทยาศาสตร์และปรัชญาต่างๆ ทำให้การปฏิบัติศาสนาพุทธลดลง (สุชาติ บุษย์ชยานนท์, 2563) การที่ศาสนาพุทธต้องเผชิญกับการเปิดรับวัฒนธรรมที่หลากหลายจากต่างประเทศทำให้บางครั้งหลักคำสอนหรือการปฏิบัติศาสนาในรูปแบบดั้งเดิมไม่สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดและแนวโน้มที่เปิดกว้างต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น (วิมลพร สุวรรณแสนทวี, 2565) นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่การเข้าใจในศาสนาพุทธอาจถูกปรับให้เป็นไปตามกระแสทางสังคมหรือความคิดของคนรุ่นใหม่ ซึ่งอาจทำให้เกิดการตีความคำสอนของพระพุทธศาสนาในทางที่ผิดหรือหลุดออกจากแนวทางเดิม

การปรับตัวของพระสงฆ์ในยุคใหม่ พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่คำสอนของศาสนาพุทธในสังคมไทย ดังนั้นความท้าทายที่พระสงฆ์ต้องเผชิญในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ไม่สามารถมองข้ามได้ (พระอุดมธีรคุณ และบัณฑิตกา จารุมา, 2566) พระสงฆ์ในปัจจุบันต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากโลกาภิวัตน์และการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การจัดทำสื่อธรรมะผ่านช่องทางออนไลน์ การสร้างเนื้อหาทางธรรมที่ตอบโจทย์คนรุ่นใหม่ หรือการปรับตัวให้เข้ากับรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการศึกษาออนไลน์ อีกทั้งการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ทำให้คนรุ่นใหม่มีความคาดหวังและแนวทางในการปฏิบัติศาสนาที่แตกต่างไปจากเดิมก็เป็นความท้าทายที่สำคัญ พระสงฆ์ต้องสามารถสื่อสารกับคนรุ่นใหม่ในวิธีที่เข้ากับยุคสมัย และยังคงรักษาหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาไว้ในขณะที่พัฒนาไปพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม (พระมหาทองเก็บ ญาณพล และคณะ, 2567) นอกจากนี้พระสงฆ์ยังต้องปรับตัวในเรื่องของการให้คำแนะนำและการให้คำปรึกษาทางจิตวิญญาณในแบบที่เข้ากับปัญหาและความต้องการที่แตกต่างไปจากสมัยก่อน เช่น การตอบคำถามเกี่ยวกับความเครียดในชีวิตประจำวันหรือการแนะนำการใช้จิตวิทยาในทางศาสนา เพื่อให้คำแนะนำที่มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อคนในสังคมที่มีวิถีชีวิตที่ซับซ้อนมากขึ้น

6. บทบาทของศาสนาพุทธในการเสริมสร้างสังคมไทย

ศาสนาพุทธมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างสังคมไทยในหลายด้าน ตั้งแต่การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสังคม การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมในระดับชุมชน ไปจนถึงการช่วยสร้างความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนถึงบทบาทที่ศาสนาพุทธยังคงมีความสำคัญในสังคมไทยแม้ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่รวดเร็ว

การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม หนึ่งในบทบาทที่สำคัญที่สุดของศาสนาพุทธในสังคมไทยคือการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมผ่านหลักคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนา เช่น การรักษาศีล การฝึกสมาธิ และการพัฒนาปัญญา หลักธรรมเหล่านี้ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความสงบสุขและสมดุล (กาญจนาภรณ์ ปรธาตุ, 2559) หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเน้นการอยู่ร่วมกันอย่างมีสติและเป็นธรรม โดยหลักการศีล สมาธิ และปัญญานั้นได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาทางสังคมในหลายๆ ด้าน เช่น การส่งเสริมความซื่อสัตย์ ความอดทน และการแสดงความเห็นอกเห็นใจ ในระดับปัจเจกบุคคล การ

รักษาศีลที่พระพุทธศาสนาสอนให้ถือเป็นการดำเนินชีวิตที่มีจริยธรรม เช่น การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่พูดเท็จ และการไม่เสพสิ่งเสพติด สิ่งเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้คนในสังคมปฏิบัติตามหลักศีลธรรมเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและสร้างความสุขทางจิตใจ (พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ อโนมปัญโญ กองสินธุ์), พระมหาบาง เขมานนโท, พระครูสุธีศัมภีร์ญาณ และ ประยูร แสงใส, 2557)

การช่วยเหลือสังคมในระดับชุมชน พระสงฆ์และองค์กรพุทธมိบมิตบพาทสำคัญในการช่วยเหลือสังคมและชุมชนในหลากหลายรูปแบบ เช่นการจัดโครงการสาธารณะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การช่วยเหลือผู้ยากไร้ หรือการให้การศึกษากับคนในชุมชนหลายๆโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากศาสนาพุทธ เช่นโครงการ “บวชทดแทนบุญ” หรือโครงการวิชาการที่ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเยาวชน เป็นต้นตัวอย่างของการที่ศาสนาพุทธช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ(สุชาติ บุชัยชยานนท์, 2563) นอกจากนี้ยังมีโครงการของพระสงฆ์ที่ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม เช่นโครงการสร้างบ้านให้กับผู้ยากไร้ หรือการจัดเตรียมอาหารและการรักษาพยาบาลให้แก่ผู้คนที่เดือดร้อน ศาสนาพุทธไม่เพียงแต่เน้นการปฏิบัติศาสนาในระดับบุคคลเท่านั้น แต่ยังสนับสนุนการทำงานร่วมกันในชุมชนเพื่อช่วยเหลือคนที่ขาดแคลน หรือผู้ที่อยู่ในภาวะลำบาก (พระมหาทองเก็บ ญาณพล และคณะ, 2567)

การสร้างความเป็นสุขในสังคม การสร้างความเป็นสุขในสังคมเป็นอีกบทบาทสำคัญที่ศาสนาพุทธมีในสังคมไทย หลักคำสอนในศาสนาพุทธช่วยเสริมสร้างสังคมที่มีความสงบและเป็นธรรม โดยการใช้หลักของการสละความยึดมั่นในอัตตา การฝึกฝนจิตใจ และการปรับทัศนคติที่ดีในการรับมือกับความขัดแย้งในชุมชน หรือความท้าทายที่เกิดขึ้นในสังคม (เจตน์ ตันติวิชานนท์, 2559) ศาสนาพุทธส่งเสริมให้ผู้คนรู้จักการให้อภัยและการหาทางออกที่ไม่ใช่ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยลดความขัดแย้งในสังคมได้อย่างมาก ในบริบทของการจัดการกับความขัดแย้งในชุมชน ศาสนาพุทธมีบทบาทในการส่งเสริมการเจรจาและการประนีประนอม โดยการใช้หลักคำสอนในเรื่องการเข้าใจซึ่งกันและกันและการทำจิตใจให้ผ่องใสเพื่อหาทางออกที่ดีต่อทุกฝ่าย(วิมลพร สุวรรณแสนทวี, 2565) แนวทางเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างความสันติสุขในชุมชนและสังคมไทย โดยให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันในความสงบและการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

ศาสนาพุทธยังคงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างสังคมไทยในหลายๆด้าน โดยเฉพาะในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสังคม การช่วยเหลือในระดับชุมชน และการสร้างความเป็นสุขในสังคม หลักคำสอนทางศาสนาพุทธไม่เพียงแต่ช่วยให้บุคคลพัฒนาคุณธรรมส่วนบุคคล แต่ยังมีอิทธิพลต่อการทำงานร่วมกันในชุมชนเพื่อเสริมสร้างสังคมที่ดีและสงบสุข ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วศาสนาพุทธยังคงรักษาบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างคุณธรรมในสังคมและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ แม้ว่าจะมีความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยี แต่หลักคำสอนและการปฏิบัติของศาสนาพุทธยังคงเป็นแนวทางที่สามารถช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างสังคมให้มีความยั่งยืนและสงบสุขต่อไปในอนาคต

7.สรุป

ศาสนาและพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในสังคมไทยมาตั้งแต่โบราณ โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางจริยธรรมและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามในสภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเทคโนโลยี การเมือง และเศรษฐกิจ บทบาทของศาสนาและพระสงฆ์ได้เปลี่ยนไปด้วย ศาสนาถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนจิตวิญญาณและการพัฒนาสังคม ในขณะที่พระสงฆ์ต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับความต้องการของคนรุ่นใหม่ เช่น การสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดียหรือการมีบทบาทในกิจกรรมสาธารณะ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องเผชิญกับคำถามและข้อวิพากษ์เกี่ยวกับความโปร่งใสและความเหมาะสมของบทบาทในสังคม การเชื่อมโยงระหว่างศาสนาพระสงฆ์ และสังคมจึงสะท้อนถึงความพยายามในการรักษาความสมดุลระหว่างความศรัทธาแบบดั้งเดิมและการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย

ศาสนาพุทธยังคงมีบทบาทสำคัญในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในเรื่องของการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในสังคม การช่วยเหลือสังคมในระดับชุมชน และการช่วยสร้างความสงบสุขในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่สังคมไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ศาสนาพุทธสามารถยังคงรักษาบทบาทของตนเองในฐานะที่เป็นแหล่งทรัพยากรทางจิตวิญญาณและเป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมที่มีความสงบสุขและยั่งยืน ศาสนาพุทธต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการในการรักษาและส่งเสริมความเชื่อในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับมือกับกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตของเทคโนโลยีและการเปิดรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศที่อาจทำให้การปฏิบัติทางศาสนาลดน้อยลง การรักษาและส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในหมู่คนรุ่นใหม่จึงเป็นความท้าทายที่สำคัญ การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมในการเผยแพร่วัฒนธรรมทางศาสนา การสนับสนุนการศึกษาในระดับต่างๆ และการสร้างความเข้าใจระหว่างศาสนาเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ศาสนาพุทธสามารถปรับตัวและยังคงบทบาทสำคัญในสังคมไทยได้ในอนาคต การเตรียมพร้อมรับมือกับความท้าทายเหล่านี้จะช่วยให้ศาสนาพุทธยังคงเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญในการเสริมสร้างสังคมไทยในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาณัฐ ประธาตุ. (2559). พระพุทธศาสนากับสังคมไทย: การยืนหยัดและท้าทายในรอบทศวรรษ (พ.ศ. 2548 – 2558). *วารสารศิลปะการจัดการ*, 1(1), 35-48.
- เจตน์ ตันติวิชานนท์. (2559). บทบาทของพระพุทธศาสนาในการพัฒนาชาติ: มุมมองของอาจารย์ป่วย อิงการณ์. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 4(2), 341-355.
- เด่นพงษ์ แสงคำ. (2561). พุทธศาสนากับมโนทัศน์ทางการเมืองสมัยใหม่: อิทธิพลแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์การเมืองของพุทธทาสภิกขุ. *วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์*, 2(1), 153-176.
- พระมหาทองเก็บ ญาณพล, & คณะ. (2567). การสะท้อนมุมมองเทคโนโลยีกับการเผยแผ่พุทธศาสนา. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 7(2), 377-393.
- พระมหาพรชัย สุรบุญ. (2560). บทบาทพระสงฆ์ไทยกับงานพัฒนาชุมชน. *วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 24(3), 47-57.

พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ อโนมปญโญ กองสินธุ์), พระมหาบาง เขมานนโท, พระครูสุธีคัมภีรญาณ, & ประยูร
แสงใส. (2557). การเกษตรแนวพุทธเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน. *วารสารช่อพะยอม*, 25(1), 53-
64.

พระอุดมธีรคุณ & บัณฑิตา จารุมา. (2566). บทบาทพระพุทธศาสนาในประเทศไทยปัจจุบัน: สำเร็จหรือ
ล้มเหลว. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 10(1), 221-234.

วิมลพร สุวรรณแสนทวี. (2565). บทบาทพระสงฆ์ด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม. *วารสารสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 5(1), 175-186.

วิเชียร ชาบุตรบุญตริก, พระวิวัฒนา ญาณวโร, & บรรพต แคไธสง. (2552). บทบาทของพระพุทธศาสนาที่มี
ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ "เฟซบุ๊ก". *วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์*, 4(1), 21-34.

สุชาติ บุญชัยญาณนท์. (2563). การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจยุคบริโภคนิยม.
วารสารวามัญองแหรพุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 7(2), 63-80.